

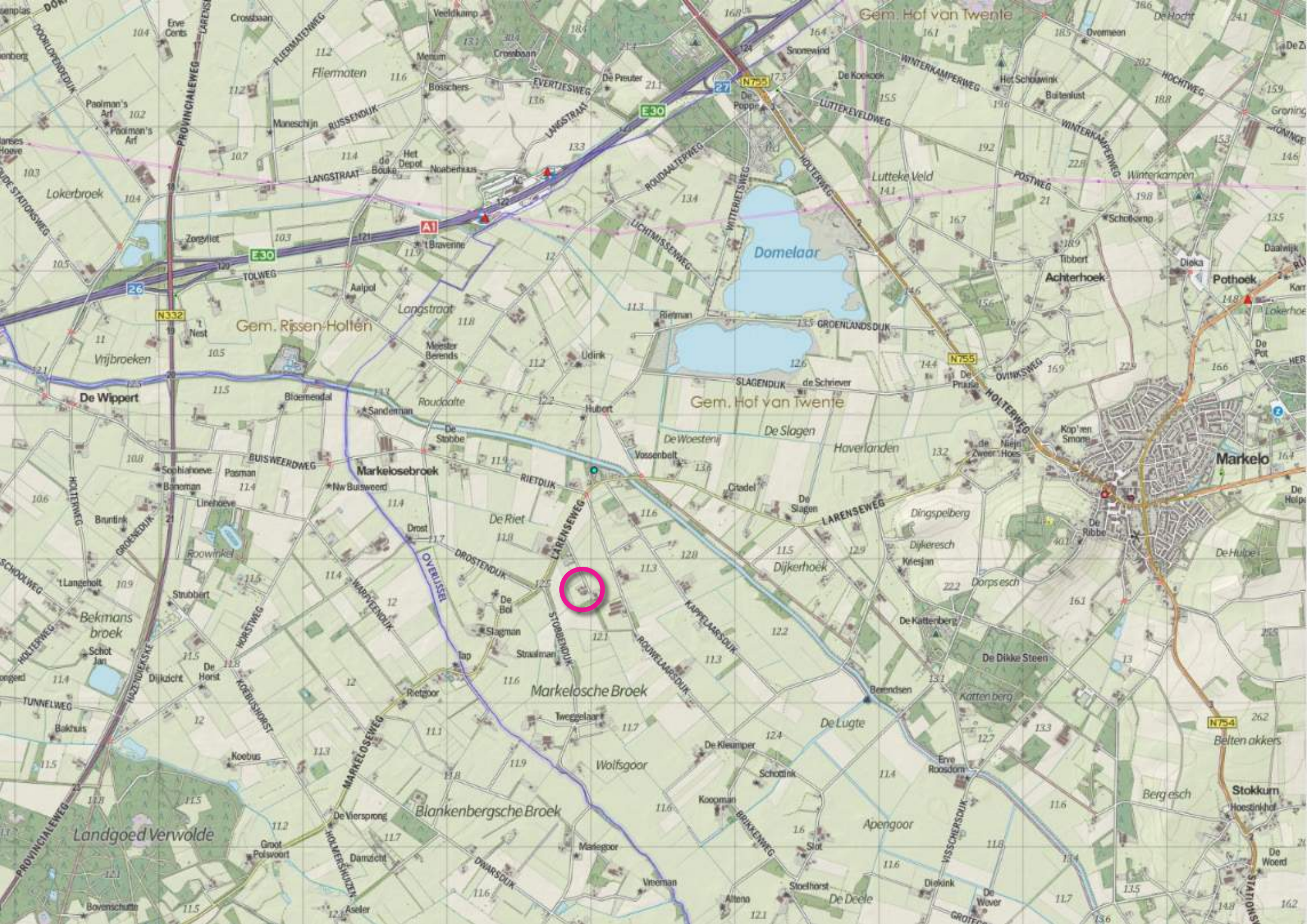

Inrichtingsplan

Larenseweg 45, Markelo

Eelerwoude

Opdrachtnemer:

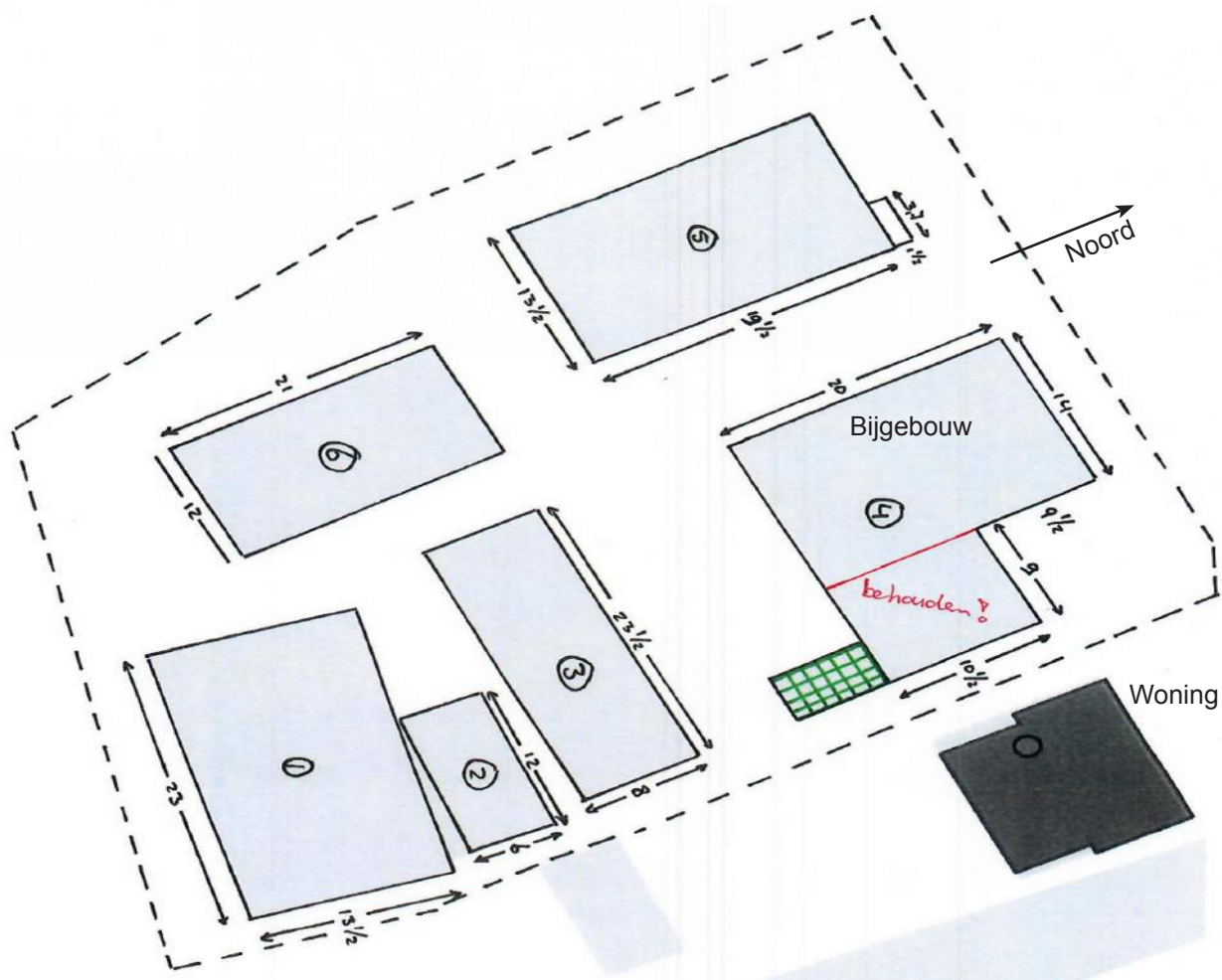
Eelerwoude
Mossendamsdwarsweg 3
7470 AB Goor
e-mail: info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 8618
juli 2018
Projectleider: M. Elshof
Opgesteld: J. Schinkelshoek BNT
D. Luijendijk

Inrichtingsplan

Larenseweg 45, Markelo

Afbeelding 2. Overzicht te behouden en te verwijderen bebouwing. In totaal wordt er 1372 vierkante meter landschapsontsierende bebouwing gesloopt. Gebouw 4 wordt behouden (104 vierkante meter bijgebouw).

1.1 Aanleiding

De bedrijfsactiviteiten op het van oudsher boerenerf aan de Larenseweg 45 in Markelo worden door de bewoners beëindigd. De bewoners willen woonachtig blijven in het huidige woonhuis en zijn voornemens de landschapontsierende schuren te slopen na de beëindiging van hun bedrijf. Om de sloopkosten te financieren zijn zij voornemens een woning te realiseren middels de regeling Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving, hierna afgekort als KGO.

1.2 Omgeving

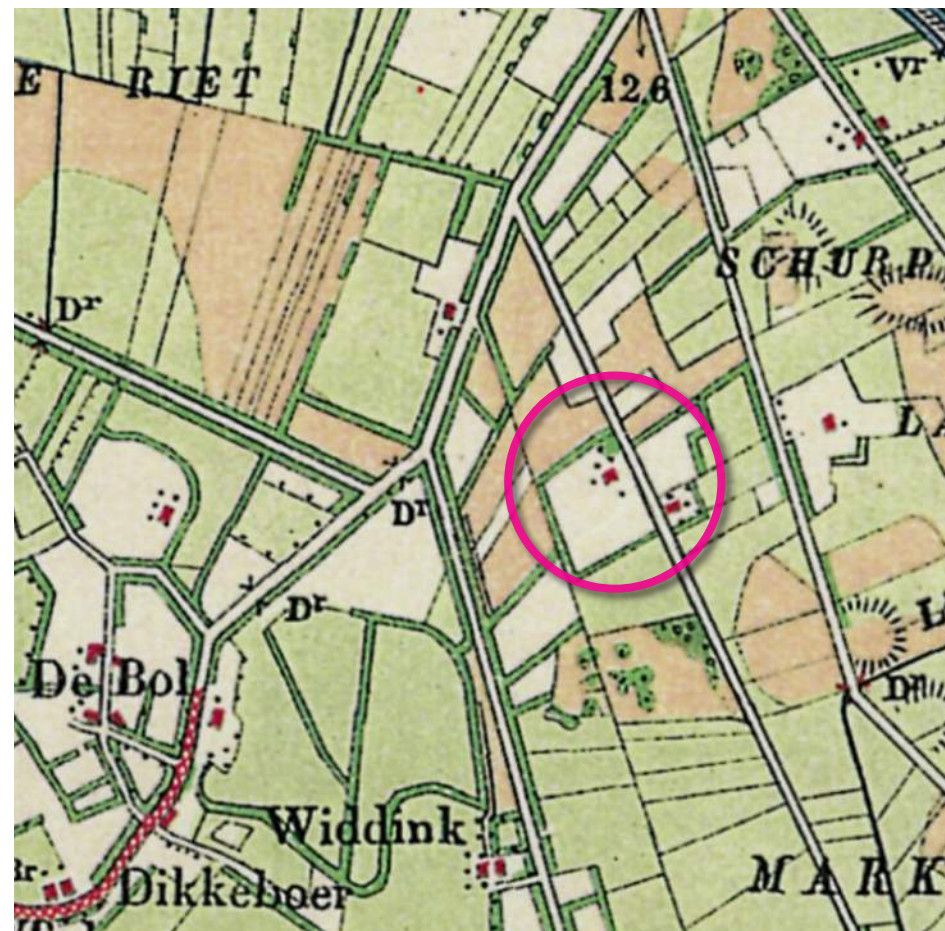
De planlocatie aan de Larenseweg 45 ligt in het buitengebied van Markelo. Het is gelegen in een open landschap tussen Markelo en Laren nabij de iets oostelijk gelegen Schipbeek. Een relatief jong landschap dat zich kenmerkt door een vrij rationele verkaveling en wegenpatroon. De planlocatie ligt op een paar honderd meter af van de doorgaande Larenseweg en deelt de lange oprit met een ander boerenerf direct ten oosten van de planlocatie gelegen.

1.3 Leeswijzer

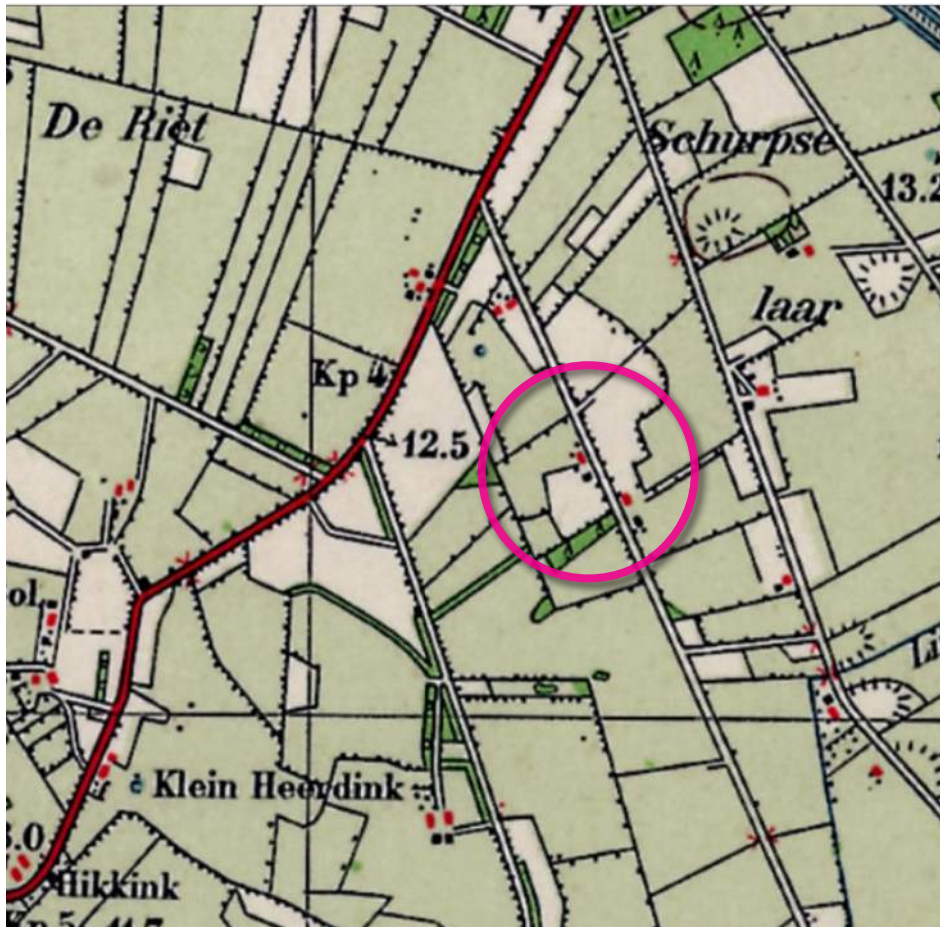
In hoofdstuk twee is een gebiedsanalyse weergegeven waaruit landschappelijke uitgangspunten zijn geconcludeerd die als handvat dienen voor het erfontwerp. Het erfontwerp is daaropvolgend in hoofdstuk drie getoond en onderbouwd. In hoofdstuk vier zijn de toe te passen groenstructuren omschreven in een beplantingsplan. Hoofdstuk 5 vormt het beeldkwaliteitsplan van deze KGO-rapportage.

Afbeelding 3. Historische kaart omstreeks 1900

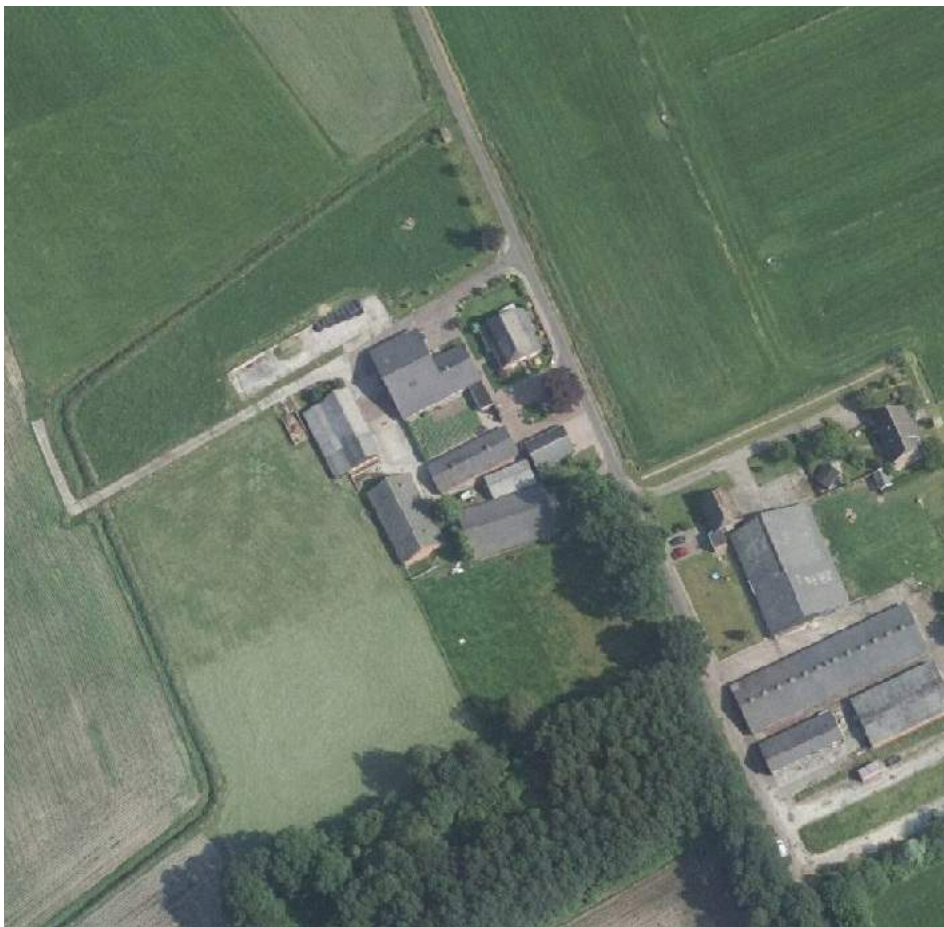
Afbeelding 4. Historische kaart omstreeks 1920

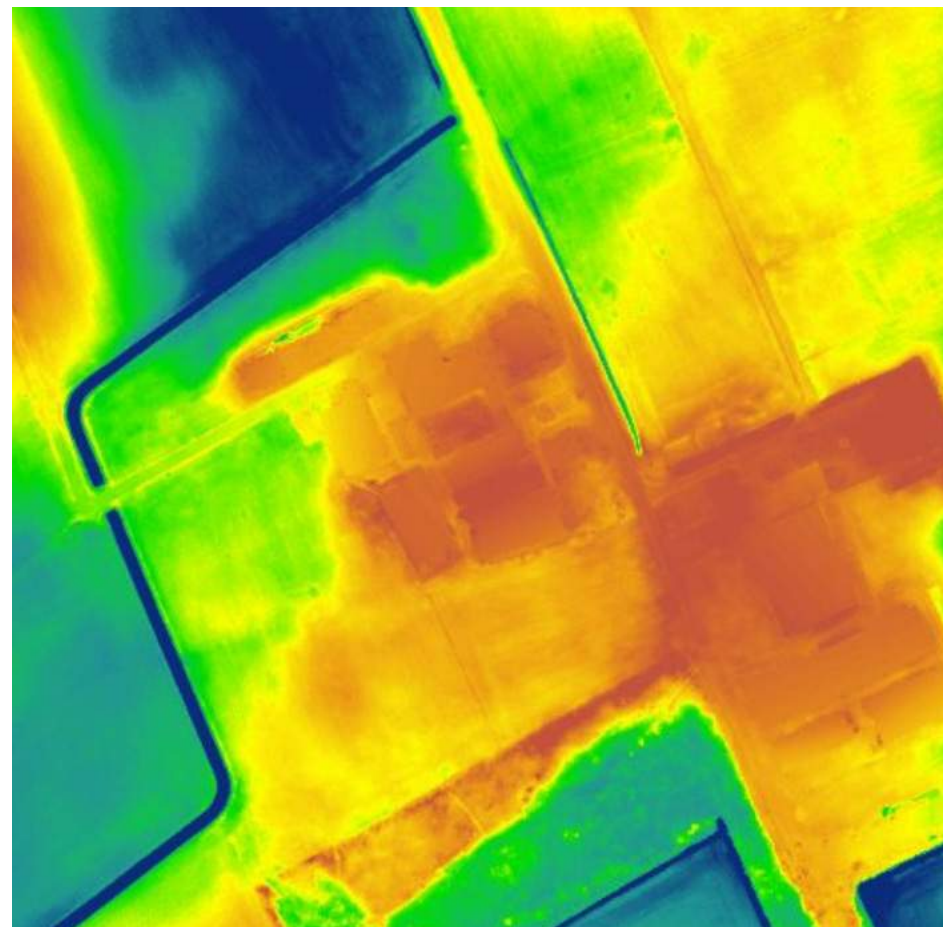
Afbeelding 5. Historische kaart omstreeks 1950

2.1 Historische analyse

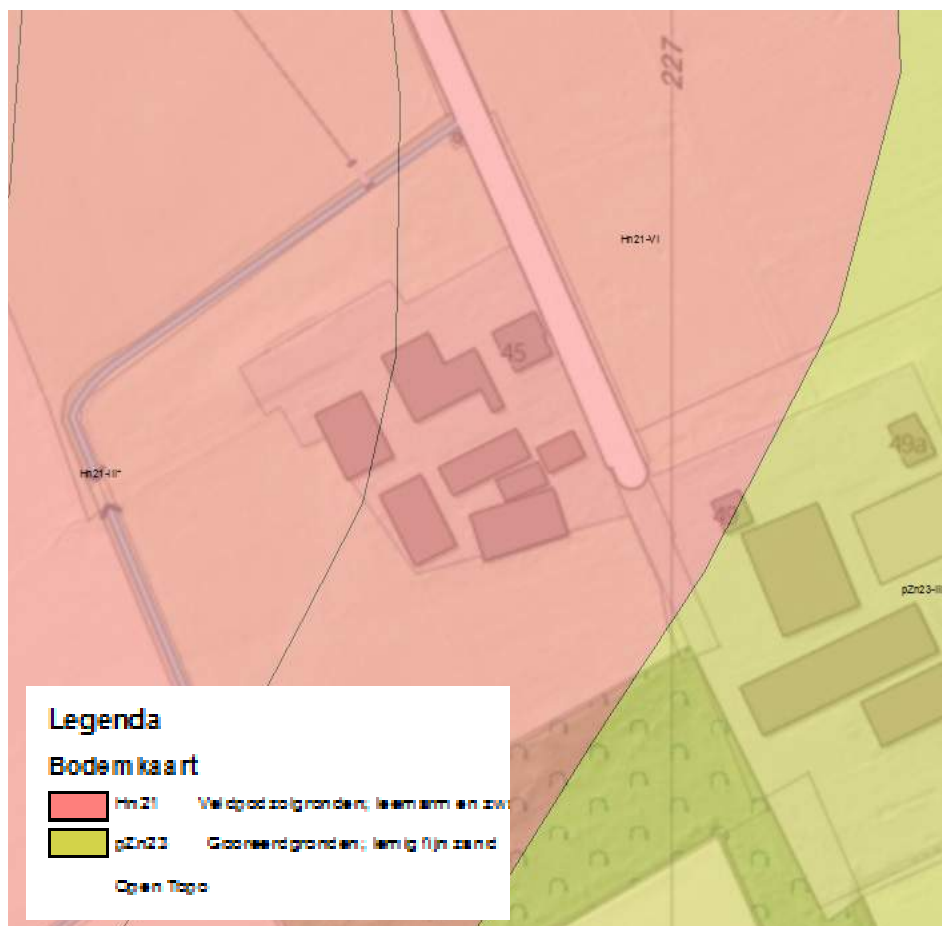
De planlocatie is al sinds omstreeks 1900 bekend als erflocatie. Ook het naastgelegen erf bestaat al. De erven zijn gelegen in een rationeel verkaveld landschap waarin rechte wegen globaal van noord naar zuid zijn gelegen. Dit duidt er op dat het landschap relatief laat in ontginning is gebracht. Oudere bewoning zien we in het buurtschap de Bol. Kenmerkend is dat tot zeker 1920 de erven omsloten zijn geweest met een houtwal. Rond de woningen waren enkele bomen, waarschijnlijk boomgaarden, aanwezig. Vanaf 1950 nemen de groenstructuren in de omgeving flink af. Rond de planlocatie bleef het een en ander aan groenstructuren behouden. Onder andere de nog aanwezige forse eiken langs de oprit herinneren hier aan.

Afbeelding 6. Luchtfoto 2016

Afbeelding 7. Hoogtekaart

Afbeelding 8. Bodemkaart

2.2 Landschappelijke analyse

Op de luchtfoto zijn beide erven te zien als ook het bosperceel ten zuiden van de planlocatie en de eiken langs de oprit. Ook verderop langs de Larenseweg zijn enkele bospercelen aanwezig wat het landschap toch wat kleinschaliger maakt ten opzichte van de omgeving meer richting de Schipbeek.

Op de hoogtekaart zijn de glooiingen in het maaiveld zichtbaar. De planlocatie en het naastgelegen erf liggen beiden op een natuurlijke hoogte in het landschap. Dat het landschap relatief laat in cultuur is gebracht wordt ook zichtbaar op de bodemkaart waar Veldpodzolgronden en Goorendgronden domineren.

2.3 Erfanalyse

Leren van de historische erfsituatie

Een erf bestaat uit een verzameling van gebouwen, erfbeplanting en bestrating. De indeling van deze elementen kent -historisch gezien- overeenkomsten in Nederland en daarbuiten.

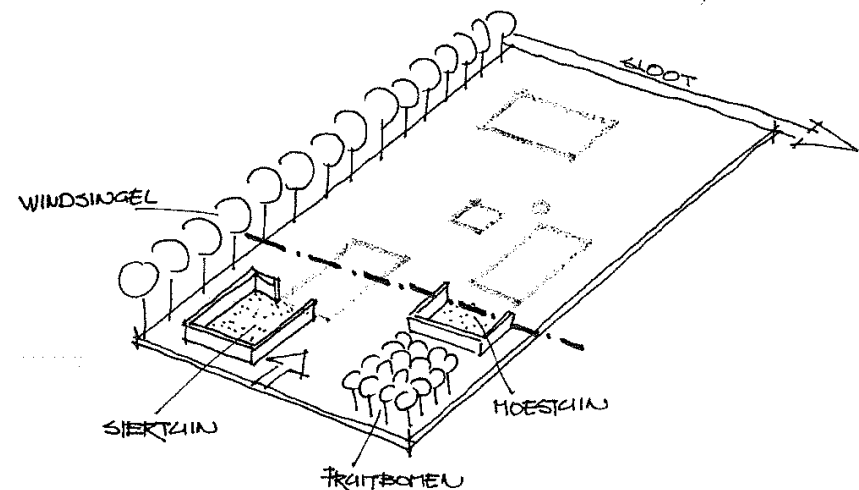
Algemene karakteristieken die golden voor Saksische erven zijn hieronder opgesomd:

- Verzameling van grote en kleine gebouwen met een duidelijke hiërarchie;
- Combinatie van gebouwen en beplanting;
- Onderverdeling in een voor- en achtererf*;
- Oude erven en het landschap zijn sterk met elkaar verweven.

* Van oudsher is op de erven een indeling in 'voor' en 'achter' erf te herkennen. Dit is een functionele scheiding die in de tijd is ontstaan tussen de voorkant van het erf en de achterkant. Op het voorerf (en zijerf) speelde 'wonen' de hoofdrol. Hier is vaak nog steeds de siertuin, de moestuin en de boomgaard terug te vinden. 'Werken' speelde aan de achterkant een belangrijke rol. Hier vind je vaak de schuren, kapschuur en/of silo.

(Bron: Traditie en vernieuwing – Inspiratieboek voor de transformatie van erven en boerderijen)

Leerpunt: Behoud de bestaande onderverdeling in voor- en achtererf.

Afbeelding 9. Oorspronkelijke opbouw van een agrarisch erf. Deze opbouw is nog zeer goed herkenbaar op hedendaagse erven. Deze opbouw dient als uitgangspunt voor het erfontwerp, zonder historiserend te zijn.

Leren van de Overijsselse erfopbouw

In Overijssel zijn boerenerven niet typisch Overijssels, maar typisch Twents, Sallands of typisch voor het open landschap. Wel is op alle boerenerven het verschil duidelijk te zien tussen het voor- en achtererf, zoals de historische erfkarakteristiek. Hagen, boomgaarden en leibomen, grote solitaire bomen als linde, beuk, paardekastanje en inlandse eik sieren de voortuin. Vooral dat laatste is kenmerkend voor de erven in Overijssel: Er staan altijd wel meerdere grote bomen op het voorerf. Dat kunnen vruchtbomen zijn, maar ook paardekastanje, beuk, linde en eik sieren het aanzicht van veel boerderijen. Die grote bomen op het voorerf bepalen in sterke mate het silhouet van het boeren erf.

(Bron: Het natuurlijke erf - praktische handleiding voor aanleg en onderhoud)

Leerpunt: Om het landschap herkenbaar te houden, is het wenselijk ook nieuwe ontwikkelingen te stoelen op oude en streekeigen kenmerken. Zoals hierboven geschetst, hoeft je hiervoor niet historiserend te bouwen of de historische erfsituatie te kopiëren. Al met het plaatsen van de hagen, gebouwen of grote bomen op de juiste plek, draagt de nieuwe ontwikkeling al bij aan de herkenbaarheid van het landschap.

2.4 Uitgangspunten

Uit de gebiedsanalyse komen een aantal uitgangspunten naar voren die in het ontwerp worden toegepast.

- De twee aanwezige erven kennen een historische achtergrond van zeker 100 jaar, om dit karakter te behouden verdient het de voorkeur het erf op de planlocatie niet zichtbaar uit te breiden en beide erven afzonderlijk van elkaar herkenbaar te houden;
- Benadruk de indeling van het 'voor'- en 'achter'-erf;
- Van oudsher wordt er gebouwd op natuurlijke, droge, plekken in het landschap, zo ook op de planlocatie. Het verdient de voorkeur nieuwbouw ook op deze relatieve hoogte te realiseren;
- In het verleden was het erf omzoomd met groenstructuur. Herstel van deze structuur komt zowel ten goede aan het landschappelijke karakter als ook de biodiversiteit in het gebied.

Afbeelding 10. Vervlechten van erf in het landschap: Door geclusterde bebouwing te combineren met opgaand groen en het erf niet te sterk te omranden naar het landschap toe ontstaat een rafelig silhouet.

Legenda

	Blijvende bebouwing
	Nieuwbouw
	Verhardingen
	Woonpercelen
	Bestaande bomen
	Nieuwe bomen
	Nieuwe hagen
	50 meter stankzone

3.1 Erfensemble

In de erfontwikkeling van de Larenseweg behouden we het karakter van het erf zoals hij historisch gezien is geweest. Een erf met een duidelijk 'voor'erf' en een 'achter'erf'. De bestaande woning, het meest noordelijk gelegen gebouw, blijft de hoofd woning. De woning en de siertuin die daarbij hoort, vormt het van oorsprong zogenaamde 'voor'erf'. De nieuwe woning met bijgebouw vormt duidelijk het 'achter'erf'. In de beeldkwaliteit en de landschappelijke inrichting is dit ook terug te zien. Behoud van het tuin- en huisachtige karakter in het noordelijk deel, soberheid, openheid en functionaliteit in het zuidelijk deel.

De nieuwe woning wordt gebouwd aan de zuidzijde van de bestaande woning. Het krijgt een eigen oprit en een bijgebouw. De woning is gelegen op de natuurlijke hoogte in het landschap en staat daarmee op een logische plaats. De woning ligt 50 meter van de gezamenlijke oprit, richting het noordwesten. Deze positionering heeft twee voordelen;

- de woning staat buiten de 'stankzone' rond het in bedrijf zijnde naastgelegen agrarisch bedrijf;
- er blijft een afstand tussen beide erven waardoor deze hun herkenbaarheid behouden.

Op het gehele erf worden enkele groenstructuren aangezet om zowel het historisch karakter te versterken als ook het zicht op de nieuw te bouwen woning te filteren.

Afbeelding 11. Erfontwerp

3.2 Landschappelijke impuls

De nieuwe aanplant van groenstructuren dienen te voldoen aan regio-eigen plantmateriaal. Zo kan langs de oprit de eikenrij worden aangevuld. Op de droge gronden kan een gemengd bosplantsoen worden aangeplant met onder andere meidoorn, sleedoorn en kardinaalsmuts. Op het erf kunnen diverse soorten als erfboom het erf markeren. Denk aan een linde of paardenkastanje. Beplanting in de nattere delen, bijvoorbeeld langs slootkanten, kunnen bestaan uit (knot) wilgen, populieren of elzen.

Legenda

- Blijvende bebouwing
- Nieuwbouw
- Verhardingen
- Woonpercelen
- Bestaande bomen
- Nieuwe bomen
- Nieuwe hagen
- 50 meter stankzone

4

BEPLANTINGSPLAN

Opgave van de beplanting is om het landschap aan te helen (herstel kleinschaligheid), het erf compact te houden, als eenheid te laten lijken en de karakteristieke 'voor-' en 'achter' erfgedachte te benadrukken.

4.1 Laanboom

Langs de gemeenschappelijke inrit wordt de eikenrij aangevuld aan de noordzijde van de bestaande woning. Drie eiken worden aangeplant met een onderlinge tussenafstand van 10 meter. Hiermee wordt het erf extra verankerd in het landschap en wordt het landschap aangeheeld.

4.2 Wilgenrij

Langs de slootkant van de noordelijke sloot worden 13 knotwilgen aangeplant op regelmatige tussenafstand. De knotwilgenrij accentueert de perceelgrens op de plek waar in de historische kaart een groenstructuur is aangetroffen.

4.3 Boomgroep

De erfgrans aan de noordwestzijde van de bestaande woning wordt aangezet door drie eiken. Hiermee wordt het erf extra verankerd in het landschap.

4.4 Haag

Het privédeel van het bestaande erf wordt begrensd door hagen, wat een typisch landschapselement is voor een 'voor-'. Een totale lengte van 120 meter wordt aan haag gerealiseerd. Er is gekozen voor een menghaag, waarin meidoorn en veldesdoorn 1 op 3 gemengd worden aangeplant. Met een dubbele

rij krijgt de haag een robuuste vorm. Met zeven stuks per strekkende meter worden er 840 stuks aan haagplantsoen aangeplant. De verhouding van soorten is $\frac{1}{4}$ meidoorn en $\frac{3}{4}$ veldesdoorn.

4.5 Laantje

Een lindelaantje verbindt het bestaande voor- en het nieuwe achtererf. Het laantje leidt naar het omringende veld en is daardoor informeel in beleving en lijkt functioneel, zoals hoort op een achtererf. Het laantje bestaat uit 12 lindebomen.

4.6 Solitaire bomen

Ten zuiden van de te realiseren woning wordt een erfboom aangeplant bestaande uit een boswilg, grove den, zachte of ruwe berk.

Ten westen van de nieuwe woning wordt een solitaire boom aangeplant zoals een eik, een populier, of een lijsterbes.

Ten noorden van de bestaande woning wordt een kleine sierboom geplant. Dit kan een magnolia, krentenboompje, appel of andere bloesemdragende kleine boomsoort zijn.

Afbeelding 12. Erfbeplanting

Afbeelding 13. Schuurwoning in Paterwolde, door Cor Kalfsbeek

Afbeelding 14. Schuurwoning te Olst, door Ziegler-Branderhorst

Afbeelding 15. Schuurwoningen in Nederhorst ten Berg, cross laminated timber-woningen door Schipper-Douwes

Afbeelding 16. Schuurwoning te Ommen, door Citadel Company

5

BEELDKWALITEITPLAN

De nieuwbouwwoning wordt, wat vorm en materiaalgebruik, ondergeschikt aan de bestaande woning. Een schuurwoning is gewenst, zoals in bijgevoegde beelden wordt gevisualiseerd.

Vormgeving en kleurgebruik is het meest bepalend voor de geloofwaardigheid van een schuurwoning. Een schuurwoning kan opgezet worden in steen of hout, plaatwerk of glas. Maar de vorm is ingetogen (zonder dakkappen en uitbouwen en grote (zichtbare) raampartijen naar de gezamenlijke kant van het erf). En de kleur is niet uitbundig. De schuurwoning kan worden opgebouwd

Afbeelding 17. Schetsimpressie massa en gevelopzet (beeld O1 Architecten)

Afbeelding 18. Dubbele schuurwoning te Wesepe, door Ziegler-Branderhorst

Afbeelding 20. Schuurhuis te Paterswolde, door Cor Kalfsbeek

Afbeelding 19. Schuurwoning te Auckland, door CG Architect

Afbeelding 22. Schuurwoning bij Reestdal, passieve woning door Mannen in de Ruimte

Afbeelding 21. Schuurwoning te Roeselare, door BURO II & ARCHI+I

Afbeelding 23. Schuurwoning in Haren, door Cor Kalfsbeek

Afbeelding 24. Schuurwoning te Roden, Cor Kalfsbeek

uit verschillende materialen, zolang zij natuurlijk en regio-eigen van karakter zijn. Denk aan een gemetselde begeveling en een dakbedekking van riet of dakpannen.

Hiërarchie in bebouwing

- Schuurwoning is eenvoudig in detaillering en kleurgebruik.
- Aan weg gerichte zijde heeft geen dakkapellen, serres, grote raampartijen en uitbouwen;
- Aan oprit gerichte zijde heeft een meer gesloten gevel (weinig zichtbare ramen).

Gevels en dak

- Nieuwbouw heeft een traditioneel zadeldak;
- Dakvlak is beeldbepalend;
- Rustige vormgeving van het dak en de gevels.

Volume en vorm

- Schuurwoning is eenvoudig van vorm;
- Kap met daaronder alle bebouwing is bepalend voor de uitstraling (bijgebouw en woning onder één kap);
- Nieuwe woning wordt gebouwd onder vernieuwende architectuur.

Materiaal- en kleurgebruik

- Minder oppervlakteverharding dan in de huidige situatie;
- Ingetogen materialisering (bij gebruik van steen kies voor menging van rode, bruine of grijze tinten. Bij houtgebruik kies voor zwart gebeitst, natuurel of grijs-tinten);
- Of kies natuurlijke materialen, gedekte tinten (geen felle kleuren of glanzende oppervlakken);
- Sobere detaillering en stijlkenmerken van bebouwing op agrarische erven in deze regio.

Duurzaamheid

- Gebruik inheems plantmateriaal;
- Erfverharding bestaat vooral uit halfverharding;
- Dakwater infiltreren;
- Realiseer bloemenweide;
- Zuidgevels worden door kleine boom beschaduwd.
- Ramen liggen verdiept in de zuidgevel of het dak heeft aan zuidkant een overstek, waardoor zonwering in zomer niet nodig is.

Afbeelding 26. Schuurwoning in steen te Olst, door Franz Ziegler

Afbeelding 25. Referentiebeeld: Woning met ramen met lamellen ervoor van hout. Hierdoor is de raampartij niet zichtbaar, maar wel aanwezig. Een mogelijke subtiele toepassing voor de dichte wand richting de andere bestaande boerderij.

Afbeelding 28. Schuurwoning in Eelderwolde, door Architectuurstudio SKA

Afbeelding 27. Schuurwoning te Raalte, door Hoogeslag bv

Afbeelding 29. Schuurwoning in Markvelde, door Ten Dam architecten

Afbeelding 30. impressie schuurwoning te Balinge, door Architectuurstudio SKA

Afbeelding 32. Schuurwoning bij Reestdal, passieve woning door Mannen in de Ruimte

Afbeelding 31. Schetsimpressie woning in Lent, door Architectuurstudio SKA

Afbeelding 33. Impressie schuurwoning te Leusden door Architectengilde

Afbeelding 34. Schuurwoning te Arnhem, door Architectuurstudio SKA